

Prof. Dr. Ahmet İncekaraİstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi
İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı

Dünya ve Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi Genel Değerlendirme

2008-2009 krizinin üzerinden 7 sene geçmiş olmasına rağmen dünya ekonomisinin henüz krizin etkilerini atlatabilmiş olduğu söylenemez. Dünyada önde gelen bir çok Merkez Bankası piyasaya bugüne kadar görülmemiş miktarlarda para sürdü, ucuz likidite sağladı. Ancak, Merkez Bankalarının çabalarının piyasalarda beklenen etkiyi yapamadığı görülmektedir. Normal koşullarda, bu büyüklükte likiditenin piyasaları canlandırması beklenir. Oysa, hane halkları bu parayla borçlanmadığı gibi, fir-

malar da yatırım yapmamaktadır. Piyasalardaki bu durumun piyasa mekanizmalarını bozduğunu ifade edebiliriz. Normalde piyasalarda dolaşan likiditenin talebi canlandırması ve fiyatları artırması beklenirdi. Ancak ne Amerika, ne Japonya ne de Avrupa'da enflasyonda artış görülmemektedir. Diğer yandan petrol ve emtia fiyatlarındaki düşüşlerin de enflasyonu aşağı yönde etkilediği söylenebilir. Bu da, çeşitli ülkelerde uygulanan para politikalarının ne kadar genişlemeci olursa olsun talebi canlandırmada eskisi gibi etkin olmadığı şeklindedir.

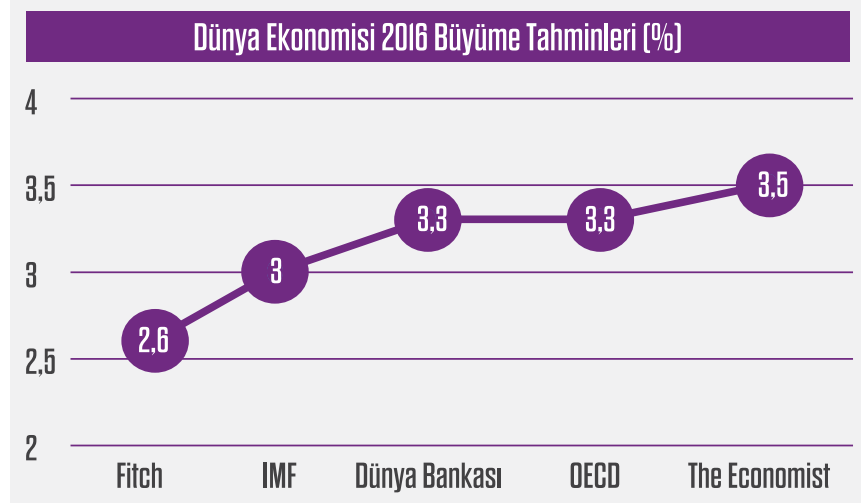
Krizin ortaya çıkardığı yapısal sorunlar dünyanın bir çok ülkesinde devam etmektedir. Bazı ülkelerde mali reformların yapılmasına rağmen kaydedilen gelişmelerin olumlu seyir izlediği söylenemez. Yapısal değişikliklerin etkisini göstermesi beklenirken Merkez Bankaları piyasalara para pompalamaya devam ediyorlar. Geçici ve kısa süreli olması gereken bir politikanın bu şekilde uzun süreli kullanılması dünya ekonomisi açısından sağlıklı bir duruma işaret etmektedir.

Küresel ekonomiyi etkileyen sadece Merkez Bankalarının para politikaları değildi. Çin ekonomisinde yaşanan yapısal dönüşüm 2015 yılında küresel ekonomiyi etkileyen önemli bir unsur olmuştur. ABD Merkez Bankası (FED) faiz artış sürecine girmiş iken, Avrupa Merkez Bankası ve Japon Merkez Bankası yıl boyunca genişletici para politikalarına devam ettiler. Bu durum dolar'ı güçlendirirken emtia ve petrol fiyatlarını önemli ölçüde gerilettiler. 2015 yılında %2,5 düzeyinde gerçekleşen genel olarak dünya ekonomisindeki büyüme, maalesef bölgesel ve ülkeler düzeyindeki beklentileri karşılamadı.

Dünya Ekonomisinde Büyüme Beklentisi

2016'da hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin daha hızlı büyümesi beklenmektedir. Zira 2015 yılında; güçlü ABD doları, ucuz emtia ve daha az ticaret, daha az turizm ve daha az yatırım ile dünya ülkelerinin büyüme beklentileri gerçekleşmedi. Çeşitli uluslararası kurumların 2016 yılı

Şekil 1. Dünya Ekonomisi 2016 Yılı Büyüme Tahminleri (Ekim 2015)

beklentilerine baktığımızda en yüksek tahmin (%3,5) The Economist tarafından yapılmaktadır. OECD ve Dünya Bankası büyüme tahminini %3,3 olarak öngörürken, IMF %3 olarak tahmin etmektedir. Fitch ise en olumsuz tahminle büyümenin %2,6 düze-

yinde olacağını öngörmektedir.

The Economist, Dünya ekonomisinin 2016 yılında %3,5 oranında büyüyeceğini tahmin ederken, büyümenin gelişmiş ülkelerde %2,3, Japonya ve Euro Bölgesi'nde %1,6, ABD'de %2,5, Çin'de ise

Tablo 1. Ülke Gruplarına Göre 2014-2015 Kesinleşmiş, 2016 ve 2017 Tahmini Büyüme Oranları

Ülke Grupları	2014	2015	2016	2017
Dünya	3,4	3,1	3,4	3,6
İleri Ekonomiler	1,8	1,9	2,1	2,1
ABD	2,4	2,6	2,8	2,6
Japonya	0,0	0,6	1,0	0,3
Birleşik Krallık	2,9	2,2	2,2	2,2
Kanada	2,5	1,2	1,7	2,1
Euro Alanı	0,9	1,5	1,6	1,7
Almanya	1,6	1,5	1,7	1,7
Fransa	0,2	1,1	1,3	1,5
İspanya	1,4	3,2	2,7	2,3
Diğer İleri Ekonomiler	2,8	2,1	2,4	2,8
Gelişen Ülkeler	4,6	4,0	4,3	4,7
Rusya	0,6	-3,7	-1,0	1,0
Gelişen Asya Ülkeleri	6,8	6,6	6,3	6,2
Çin	7,3	6,8	6,3	6,0
Hindistan	7,3	7,3	7,5	7,5
ASEAN Ülkeleri	4,6	4,7	4,8	5,1
Gelişen Avrupa Ülkeleri	2,8	3,4	3,1	3,4
Latin Amerika ve Karayipler	1,3	-0,3	-0,3	1,6
Brezilya	0,1	-3,8	-3,5	0,0
Meksika	2,3	2,5	2,6	2,9
Orta Doğu, K. Afrika, Afg. ve Pakis	2,8	2,5	3,6	3,6
Suudi Arabistan	3,6	3,4	1,2	1,9
Sahra Altı Afrika Ülkeleri	5,0	3,5	4,0	4,7
Nijerya	6,3	3,0	4,1	4,2
Güney Afrika	1,5	1,3	0,7	1,8

Kaynak: IMF, www.imf.org, Erişim: 27.05.2016

%6,5 oranında büyüme öngörülmektedir. The Economist'e göre, 2016 yılında en hızlı büyüyecek ülkenin Hindistan olacağı tahmin edilmektedir.

2016 yılında dünya ekonomisinin büyüme tahmini IMF tarafından Mayıs 2015 yılında hazırlanan raporda, %3,4 olarak öngörülmüştür. İleri ve Gelişmiş ülkeler ortalamasının altında büyürken, Asya Ülkeleri ile Gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızı daha yüksektir.

Hangi Ülke Ne Kadar Büyüyecek?

Dünya ekonomisinin 2016 yılında ileri ekonomilerdeki toparlanmanın süreceği beklentisi ile birlikte %3,4 oranında büyüyeceği öngörülmektedir.

İleri ekonomilerde ise, büyüme oranının 2,1 oranında gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. ABD'de büyüme oranı 2016 yılında %2,8 olarak beklenmektedir. Dünya ekonomileri içinde en yüksek büyüme oranını Çin yakalayabilir. Çin'de 2014 yılında göreve gelen hükümet, açıkladığı 5 yıllık kalkınma programı ile kademeli olarak piyasa ekonomisine geçişi hedeflemektedir. 2000'li yıllar boyunca %10 civarında büyüyen Çin ekonomisinin çift haneli büyüme oranlarından uzaklaşmasının gelişmekte olan ekonomilere ve dünya ekonomisine olan etkilerinin neler olabileceği konusunda endişeler başlamıştır. 2015 yılı Eylül ayında Ankara'da toplanan G-20 Maliye Bakanları toplantısında IMF Çin ekonomisinin yavaşlamasının yaratacağı etkilerin beklenenden daha

büyük olacağını vurgulamıştır. IMF'ye göre, G-20 ülkelerini 2016'da üç etki beklemektedir. İlki, petrol ve doğalgaz gibi emtia fiyatlarında kalıcı fiyat düşüşü, Amerikan Doları'nın değerlenme sürecine girmesi ve gelişen ülkelerde büyümenin yavaşlaması. 2000'li yıllar boyunca dünyanın üretim atölyesi durumuna gelen Çin'deki ekonomik büyümedeki yavaşlama Çin ekonomisi ile bütünleşmiş diğer ülkeleri de olumsuz etkileyebilmektedir. Çin küresel kulvardan farklı bir şekilde kendi halinde yavaşlamaya devam ediyor. Eğer 2015'teki gibi devam ederse dahi bu son on yıldır yaşadığı en düşük büyüme hızı olacaktır.

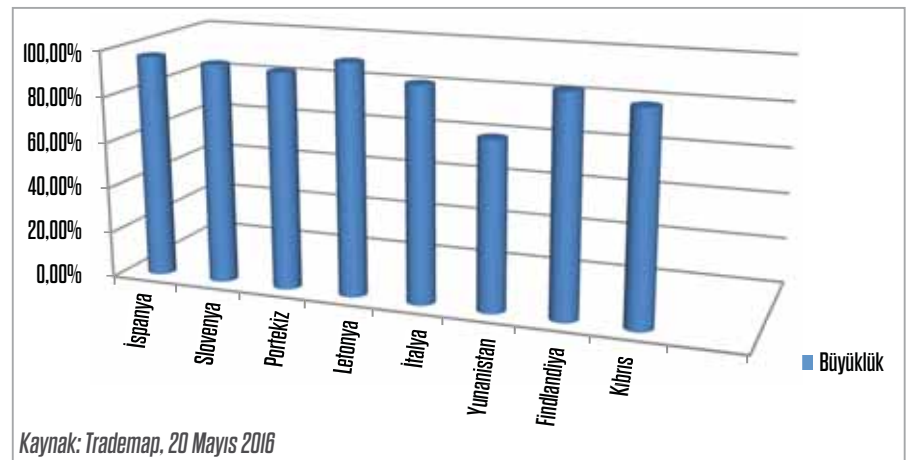
Ülkelerin ekonomik büyüme oranları içinde en olumsuz olanı Rusya'dır. Petrol fiyatlarının Aralık 2003'den bu yana en düşük seviyesine inmesi Rusya ekonomisi için beklentilerin ötesinde sert bir daralmayı da beraberinde getirmiştir. 2015'te -3,7 oranında küçülen Rus ekonomisindeki gerilemenin 2016'da da devam edeceği öngörülmektedir. Bu da Rus ekonomisi için 2016'nın iyi geçmeyeceğidir.

İran'a uygulanan yaptırımların kaldırılması, ticaret engellerinin kaldırılmasının İran ekonomisinin %4,4 oranında büyümesini de beraberinde getireceği ve eski günlerine döneceği tahmin edilmektedir. Euro bölgesinde toparlanma söz konusu olsa bile halen 8 AB üyesi ülkenin büyüklüklerinin 2008 yılındaki büyüklükleri seviyesinden daha da aşağıda olduğunu göstermektedir. Bu sekiz ülkenin 2015 sonundaki büyüklük değerleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

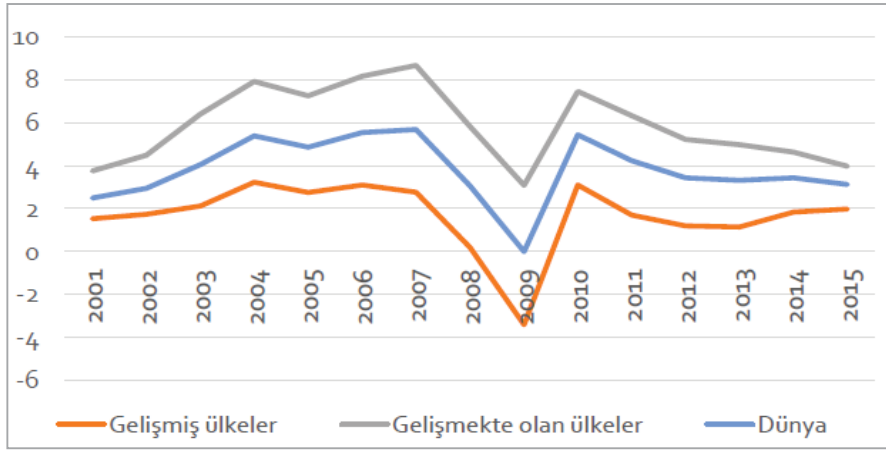
Brezilya ise hammadde fiyatlarındaki gerilemeden dolayı yaşadığı sıkıntı ile birlikte 2016'da da 2015 de olduğu gibi küçülmesi bekleniyor. Hindistan, küresel konjonktürün olumsuz ortamı içinde istikrarını koruyan ve büyüme hızını artırması beklenen tek ekonomi olarak görülüyor. Hindistan'ın bu avantajı diğer bazı ülkeler gibi doğal kaynaklara bağlı bir büyüme modeli olmamasından kaynaklanmaktadır.

Son 15 yıllık büyüme trendine (Şekil 3) bakıldığında, gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarının dünya ortalamasının ve gelişmiş ülkeler büyüme seyrinin çok üstünde olduğu görülmektedir.

Şekil 2. 2008'deki Büyüklük 100 ise, 2015 Sonunda Büyüklük

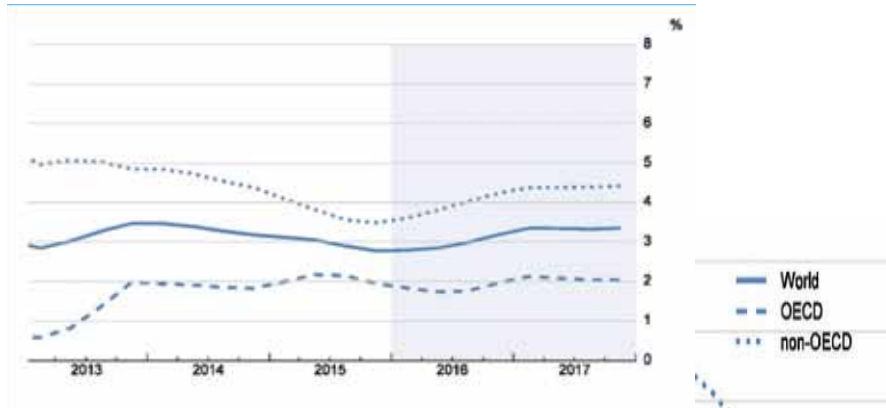

Şekil 3: Küresel Büyüme Oranı

Kaynak: IMF, World Economic Outlook

Şekil 4: Dünya, OECD ve Diğer Ülkelerdeki Büyüme Trendi (2016-2017 Tahmin)

Kaynak: OECD 3.06.2016

Tablo 2. Ekonomik Bölgelere göre GSYH ve Nüfus Dağılımı

	GSYH /Dünya %	Nüfus/Dünya %
Gelişmiş Ekonomiler (37 ülke)	42,9	14,7
ABD	15,9	4,5
Euro Bölgesi (19 ülke)	12,2	4,7
Japonya	4,4	1,8
Gelişmekte olan Ekonomiler (152ülke)	57,1	85,3
Çin	16,6	19,2
Türkiye	1,1	1,2

Kaynak: IMF World Economic Outlook Database, Ekim 2015.

Dünya ekonomik görünümü ile dünya nüfusunun gelişmiş ekonomiler ve gelişmekte olan ekonomiler arasındaki dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Gelişmiş ekonomiler dünya nüfusunun %14,7'sini temsil ederken, küresel GSYH'nın %42,9'u bu ekonomilerde sağlanmaktadır. Gelişmekte olan 152 ülkede ise,

dünya nüfusunun %85,3'ü barınırken GSYH'nın %57,1'i sağlanmaktadır.

2016 yılını genel olarak değerlendirdiğimizde, ABD'nin hızlı toparlanması ve Euro bölgesinin iyiye gidişi önemli gelişmeler olarak görülmektedir. 2008'deki kriz sürecine girmeden önce ABD ve Euro bölgesi gelişmesi sürekli ar-

tış kaydederken, 2008'de büyük krize girilmiştir. ABD ekonomisi özellikle 2010 yılından itibaren çöküşe başlamış olmasına karşın Euro bölgesi halen inişli çıkışlı bir süreç içindedir. ABD ekonomisinin 2015 yılından itibaren iyileşme sürecine girerek Euro bölgesi ile arayı açacağına kesin gözüyle bakılmaktadır. Ancak küresel gelişmeyi ve göstergeleri etkileyecek olan, FED'in para politikasının seyri ve buna bağlı olarak alınacak kararlardır.

Diğer taraftan emtia ihracatçısı ülkelerin emtia fiyatlarındaki düşüşlerin oluşturduğu olumsuz etkileri ne kadar tolere edebileceği konusu 2016 yılında karşımıza çıkacak sorunlar olarak gözükmektedir. Emtia ithalatçısı ülkeler için bu durum olumlu bir gelişme gibi görülürken, bunun uzun süreli olması bu defa emtia ihracatçısı ülkeler tarafından küresel sistemin olumsuz olarak etkilenmesini sağlayabilecektir.

Çin'in, %6 seviyesine gerilemeye başlayan büyüme hızını ne kadar sürdürüleceği belirsizdir. Çin'in Japonya'nın girdiği ve içinden çıkamadığı durgunluk gibi bir durumun içine girmesi halinde küresel sistemin ağır bir darbe almasından korkulmaktadır.

IMF'nin tahminlerine göre, dünya GSYH'nın büyümesi 2015 yılında %3,1 ve 2016 yılında %3,4 olması beklenmektedir. Oysa 1997-2007 arasında dünya ekonomik büyümesi %4 olarak ölçülmüştü.

Kişi Başı Gelir

Kişi başı gelir dünya ortalaması 10.724 ABD dolarıdır. ABD'de

Tablo 3. GSMH Sıralamasında ilk 10 ülke 2015-2020 ve 2030 Yılları

2015 Sıra	Ülkeler	Pay %	2016 Sıra	Ülkeler	Pay %	2020 Sıra	Ülkeler	Pay %
1	Çin	17,24	1	Çin	19,1	1	Çin	19,35
2	ABD	15,88	2	ABD	17,0	2	ABD	14,92
3	Hindistan	7,09	3	Hindistan	7,91	3	Hindistan	8,50
4	Japonya	4,28	4	Japonya	4,49	4	Japonya	3,69
5	Almanya	3,40	5	Almanya	3,60	5	Almanya	3,02
6	Rusya	3,07	6	Rusya	3,37	6	Endonezya	2,75
7	Brezilya	2,83	7	Brezilya	2,84	7	Rusya	2,67
8	Endonezya	2,51	8	Endonezya	2,75	8	Brezilya	2,56
9	İngiltere	2,35	9	İngiltere	2,52	9	İngiltere	2,17
10	Fransa	2,34	10	Fransa	2,47	10	Fransa	2,11

Kaynak, IMF

Tablo 4. Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Türkiye'nin küresel mal ihracatındaki Payı %	0,77	0,82	0,81	0,75	0,74	0,83	0,81	0,84
Türkiye'nin küresel mal ithalatındaki Payı %	1,19	1,22	1,10	1,20	1,30	1,27	1,33	1,27

Kaynak, IMF

Tablo 5. Ekonomik Bölgelere Göre GSMH- 2016 Yılı

Ekonomik Bölgeler	Milyar ABD \$	Payı %
İleri Ekonomiler	45,34	41
Gelişen Ekonomiler	28,65	25
AB	16,48	15
Euro Alanı	11,84	11
Latin Amerika ve Karayipler	4,5	4
O.Doğu,K.Afrika,Pakistan,Afganistan	3,7	3
Afrika ve Sahara Altı	1,48	1
Toplam	108,99	100

57 bin dolar, İngiltere'de 42 bin dolar, Almanya'da 41 bin dolar, Fransa'da 38 bin dolar, Japonya'da ise 35 bin dolar civarındadır. Gelişmekte olan ülkelerde ise, Çin'de 8 bin dolar, Rusya ve Brezilya'da 7 bin dolar, Hindistan'da ise 2 bin dolardır.

Güçlü Dolar Yılı 2015

2015 yılı Doların gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ülke paralarına göre yükseldiği bir yıl oldu. FED'in faiz artırımı sürecine girdiğinden bu yana Dolar

tüm dünyada değer kazandı. Dolara karşı en sert düşüşü yaşayan ülkelerden biri de Brezilya'dır. TL ve Güney Afrika Randı da Real'i takip etti.

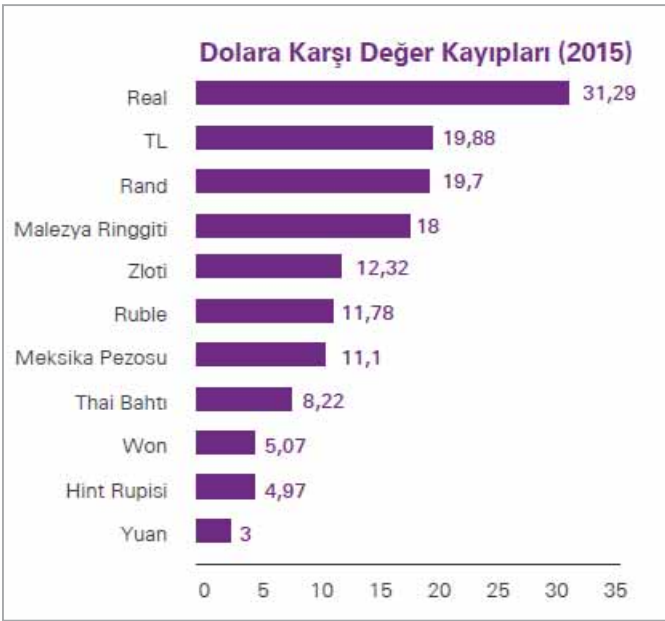
Enflasyon Oranı

2014 yılında %3,23 oranında gerçekleşen küresel enflasyon oranı, 2015 yılında %2,78 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında emtia fiyatları genel endeksinde değer kaybı yaşanmıştır. Özellikle enerji endeksi, endüstriyel metaller endeksi ve tarım endeksinde ya-

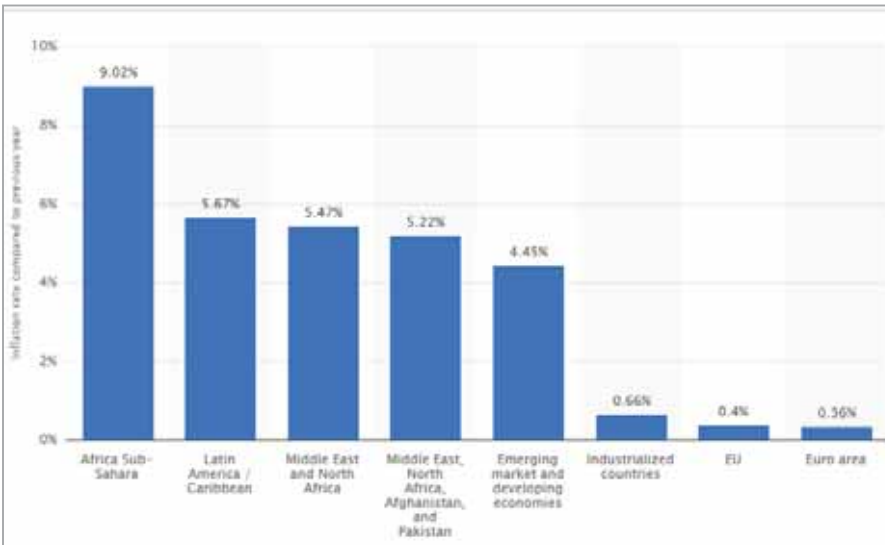
şanan değer kayıpları enflasyon oranının düşük çıkmasında etkili olmuştur. Çin başta olmak üzere, gelişmekte olan ülke ekonomilerinde emtia talebinin üretim ve stok rakamlarının gerisinde kalmasının bir sonucu olarak emtia fiyatlarındaki zayıflık devam etmektedir.

Petrol fiyatları yılın son çeyreğinde de azalış eğilimini devam ettirerek son dönemin en düşük seviyelerine inmiştir. Düşük petrol fiyatları, başta Suudi Arabistan ve Rusya olmak üzere, petrol ihracatçısı ülkelerin bütçeleri üzerinde olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Aralık 2015 tarihli OPEC toplantısında herhangi bir üretim kotası seviyesi üzerinde anlaşılması değildir. İran üzerindeki ambargonun kaldırılması da pazar payı rekabetinin bir süre daha petrol fiyatlarını baskı altında tutacağını işaret etmektedir. 2015 Ekim ayında ortalama 56 ABD dolarından işlem gören Aralık 2017 vadeli Brent tipi ham petrol kontratınının 20 Ocak itibarıyla aylık ortalama 43,5 ABD dolarından işlem görmüştür. Bu da Ortadoğu ve Afrika'da artmakta olan jeopolitik risklerin petrol fiyatlarında yukarı yönlü risk oluşturabileceğini ifade etmektedir. Şekil 7'de 2016 yıl sonu enflasyon beklentileri gösterilmiştir. Ekonomik bölgelere göre verilmiş bu tahminlerde Venezüella ve Ukrayna'daki enflasyon rakamları dahil edilmemiştir. Venezüella'da enflasyonun %481 olarak tahmin edilmektedir. Küresel enflasyon oranınının 2016 yılında %2,82 olması beklenmektedir.

Şekil 5. Bazı Para Birimlerinin ABD Doları Karşısındaki Değer Kaybı

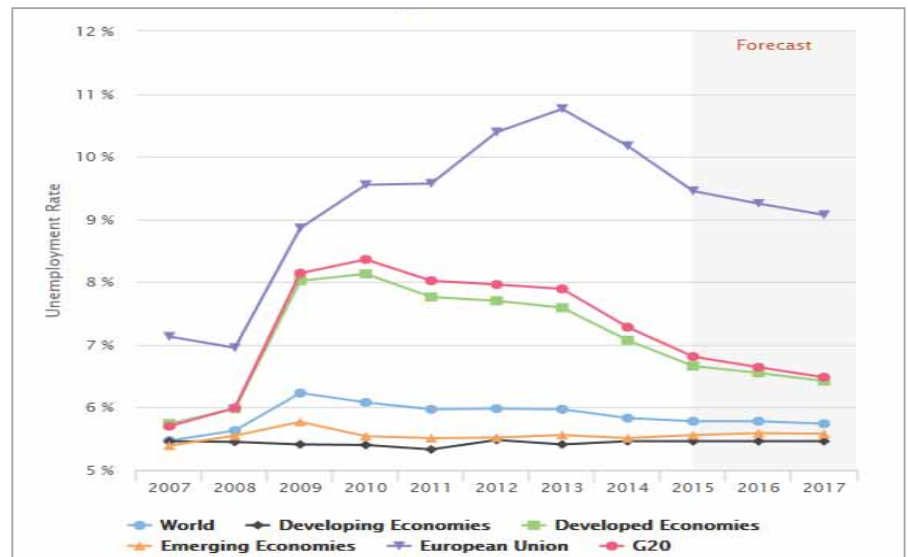
Şekil 6. Ekonomik Bölgelere Göre 2016 Yılı Enflasyon Tahmini

İşsizlik

2009 yılından itibaren gelişmiş ülkelerde hızla yükselen işsizlik oranının 2013 yılından itibaren düşmeye başladığı görülmektedir. 2015-2017 döneminde işsizlik oranının küresel düzeyde düşmesi beklenmektedir. Küresel düzeyde %5,8 ile %5,7 oranında seyredeceği öngörülmüşken, gelişmiş ülkelerde işsizlik oranının %6,7-6,6 ve 6,4 oranında seyredeceği tahmin edilmektedir. G20 ülkelerinde de benzer rakamlar beklenmektedir.

Şekil 7. Ekonomik Bölgelere Göre İşsizlik Oranları 2007-2017*

*2015-2016 ve 2017 tahmin

Kaynak: Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO. www.ilo.org/global/3.06.2016

AB ülkelerinde ise işsizlik oranlarının henüz % 9 seviyelerinde seyretmesi beklenmektedir. Bu oranlar belirtilen ülke gruplarında işsizliğin kriz öncesi seviyesine doğru geldiğini göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise, her ne kadar işsizlik oranlarında değişiklik olmasa da en düşük ücret alan çalışanların 25 milyonu bulacağı tahmin edilmektedir. Küresel düzeyde bakıldığında günde 2 ABD dolarının altında kazancı olan çalışan sayısının 300 milyon kişiyi bulduğu bilinmektedir.

AB ülkelerinde henüz işsizliğin kriz öncesi oranlara gelmediği görülmektedir. 2014 yılının ilk üç ayında Almanya ve Fransa'da işsizlik oranı düşmeye başlamıştır.

Latin Amerika'da ise GSMH'da kaydedilen olumlu gelişmeler işsizlik oranlarına yansımamaktadır.

Çin, Güneydoğu Asya ülkelerinde işsizlerin oranı 2010'larda %4,2 iken 2014'de %4,7 oranına çıktı. İşsizliğin özellikle gençlerde yaygınlaşması da endişelendiricidir.

Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde büyümede dalgalı bir seyir takip edilirken ve 2016'da büyüme oranının %3,6 seviyesine çıkması beklenirken işsizlik oranında aynı iyimser gelişmenin görülmesi ve işsizliğin düşmesi beklenmemektedir.

2010'lu yıllardan itibaren dünyada çok hızlı mülteci akınlarının yaşanması sebebiyle ekonomik bölgelere göre mülteci çalışan oranları Tablo 6'da gösterilmiştir.

2010 yılında bir önceki yıla göre %22 artışla tekrar toparlanmaya başlamıştır. 2014 yılına kadar pozitif artış sağlansa bile artış oranlarının tatmin edici seviyede olduğu söylenemez. Zira küresel krize yol açan yapısal sorunların çözülmemesi nedeniyle giderek daha yavaş büyümekte ve bu da dış ticarete yansımaktadır. 2015 yılında küresel dış ticarete tekrar daralma yaşanmıştır. İhracat ve ithalatta %14 seviyesinde gerile-

yaşanan ekonomik ambargolar dünya dış ticaretini olumsuz etkilemiştir. Keza hizmet ithalatı ve ihracatı da 2014 yılına göre düşmüştür. Günümüzde, 238 ülke arasında 4700'den daha fazla ürünün dış ticareti gerçekleştirilmektedir.

Mal ticaretinde fiyat değişiklikleri etkili olduğu için miktar bazında gelişmeler daha sağlıklı bir göstergedir. Dünya mal ticareti miktar bazında 2003-2007 yılları arasında yüzde 7.4 genişlemiştir. Kriz ile birlikte 2009 yılında yüzde 12 küçüldükten sonra dünya mal ticareti miktar bazında 2010 yılında tepki olarak yüzde 14.9 büyümüştü. 2012-2015 yılları arasında ise dünya mal ticaretinde büyüme hızla yavaşladı ve ortalama yüzde 2.5'e indi. 2015 yılında yüzde 2.8 büyüyen mal ticaretinin 2016 yılında da miktar bazında yine yüzde 2.8 büyümesi bekleniyor.

Aynı dönemlerde, dünya mal ticareti değer bazında ise gerilemeler yaşadı. 2008 yılında 15.9 trilyon dolar ile rekor kıran dünya mal ticareti, küresel kriz ile küçüldükten sonra 2011 yılında yeniden 18.2 trilyon dolara ulaştı. Ardından dünya mal ticaretinin değer bazındaki büyümesi yavaşlamaya başladı ve 2014 yılında ancak 18.9 trilyon dolara erişebildi. 2015 yılında ise yüzde 8,5 küçülme ile dünya mal ticareti 16.3 trilyon dolara geriledi. 2016 yılında, dünya mal ticaretinin 16.1 trilyon dolara gerilemesi bekleniyor. Nitekim yılın ilk üç ayında dünya mal ticareti şimdiden yüzde 9 küçüldü. Küçülen dünya mal ticareti, ihra-

Tablo 6. 2015 Yılı Mülteci Çalışanların Ekonomik Bölgelerdeki Dağılımı

Ekonomik Bölgelere Göre Toplam Mültecilerin Dağılımı %	Kadın Erkek Toplam %	Erkek %	Kadın %
Kuzey Amerika	24,7	23,4	26,6
Kuzey, Güney ve Batı Avrupa	23,8	21,7	26,9
Arap Ülkeleri	11,7	17,9	4,0
Doğu Avrupa	9,2	7,5	11,5
Güney ve Doğu Asya, Pasifikler	7,8	7,8	7,9
Güney Asya	5,8	6,0	5,6
Sahara Altı	5,3	5,6	5,0
Orta Asya ve Batı Asya	4,7	3,6	4,8
Doğu asya	3,6	2,9	4,5
Latin Amerika ve Karayipler	2,9	2,9	2,9
Kuzey Afrika	0,5	0,7	0,3
Toplam	100	100	100

Kaynak: Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO. www.ilo.org./global/3.06.2016

Küresel Dış Ticaret

Tablo 7. Dünya Mal ve Hizmet İhracatı ve İthalatı (Milyar ABD doları)

Yıllar	Mal İhracatı	Mal İthalatı	Hizmet İhracatı	Hizmet İthalatı
2005	10.342	10.608	2.474	2.417
2006	11.952	12.246	2.862	2.777
2007	13.774	14.105	3.426	3.284
2008	15.972	16.352	3.855	3.760
2009	12.313	12.601	3.433	3.342
2010	15.058	15.309	3.913	3.812
2011	18.223	18.439	4.429	4.276
2012	18.461	18.600	4.543	4.412
2013	18.925	18.945	4.808	4.662
2014	18.986	19.028	5.122	5.008
2015	16.329	16.480	4.779	4.627

Kaynak: Trademap, 30.05.2016

Dünya Dış ticareti küresel krizi takiben 10 yıllık süreçte en düşük seviyesine inmesini takiben,

menin emtea özellikle ham petrol fiyatlarındaki düşme gösterilebilir. Diğer yandan 2015 yılında

catta tüm ülkelerin daha az gelir elde etmeleri ve rekabetin daha da keskinleşmesine yol açıyor. Korunma önlemlerinden bölgeselleşmeye, ekonomik yavaşlamadan yerli sanayiye yönelmeye kadar birçok gelişme, mal talebini sınırlıyor.

Dünya ekonomisi ile ticaretindeki bu eğilimler, orta vadede sürmeye devam edecek. Küresel ekonomide yapısal sorunlar çözülmeden ve sadece Merkez Bankalarının parasal genişlemelerine ve çok düşük, negatif, eksi faizlerine bel bağlayarak büyüme dinamiklerinin hızlandırılmayacağı düşünülebilir.

Bu gelişmeler, ister istemez Türkiye'nin ekonomik büyümesi ve ihracatını da olumsuz etkilemeye devam edecektir.

Dünyada hizmet ticaretinde en başarılı ülkeler ; ABD, Almanya, Çin, İngiltere ve Japonya'dır. Hizmet ticareti mal ticaretinde olduğu kadar finansal krizden etkilenmemiştir. 2009 yılında 2007 yılı seviyesine inmiştir. Mal ticaretinde olduğu gibi hizmet dış ticareti de durgunluk yaşamaktadır. 2015 yılında ise ihracat %6 oranında ithalat ise 57 oranında gerilemiştir.

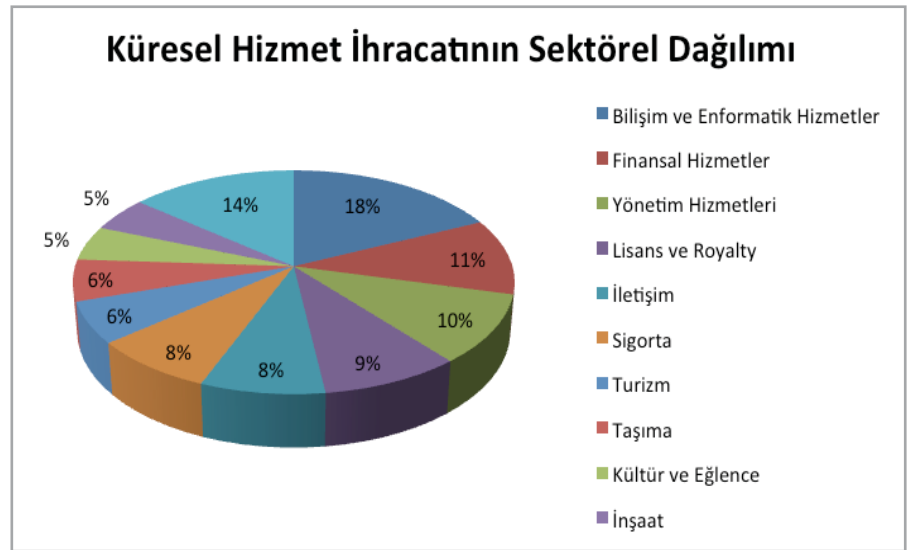
Dünya Ticaret Örgütü, 2016 yılında dünya ticaret hacminin %3,9 oranında artacağını öngörmektedir. Gelişmiş ekonomilerde ihracat %3,9, yükselen ekonomilerde ise %3,8 oranında gelişecektir. İthalatın ise gelişmiş ekonomilerde %3,2 yükselen ekonomilerde ise %5,2 oranında gelişmesi beklenmektedir.

Tablo 8. Mal Ticaretinin Ekonomik Bölgelere Göre Dağılımı – 2014

Ekonomik Bölgeler	İhracat Payı %	Artış Oranı %	İthalat Payı %	Artış Oranı %
Gelişmiş Ekonomiler	13,4	2,0	10,9	2,9
Gelişmekte Olan Ekonomiler	15,2	3,1	18,2	1,8
Kuzey Amerika	14,9	4,2	15,8	4,6
Güney ve Orta Amerika	4,5	-1,3	21,8	-2,4
Avrupa	11,5	1,6	9,9	2,3
Bağımsız Devletler	6,3	0,0	18,2	-9,8
Afrika	6,5	-3,3	8,0	4,2
Ortadoğu	5,3	0,7	8,4	1,8
Asya	22,8	4,7	18,3	3,4
	100,0		100,0	

Kaynak: WTO, The World Economy & Trade, 2015

Şekil 8. Küresel Hizmet Ticaretinin 2014 Yılı Sektörel Dağılımı

Kaynak: WTO, The World Economy & Trade, 2015

Türkiye Ekonomisi Genel Değerlendirme

Türkiye ekonomisi 2014 yılında %2,9 oranında büyümüştür. 2015 yılı 3. çeyreğinde büyüme oranında kaydedilen olumlu gelişmeler 2015 yılını %4'e çok yakın büyüme ile kapatmıştır. IMF ve Uluslararası kuruluşların Türkiye ile ilgili tahminleri 2016 yılında ise ekonomik sıkıntıların devam edeceği yönündedir. Yine de IMF'nin büyüme tahmini 2016 yılı için %3,8, 2017 yılı için %3,4'dür. Bu oranda gerçekleşecek büyüme oranının Türkiye'nin sahip olduğu potansiyelin altında olup, 1992-1996 döneminde sür-

dürdüğü ortalama büyüme oranının çok altındadır. Bu büyüme oranı, orta gelir tuzağında uzun yıllar kalacağına dair işaret olarak görülebilir. Bu da cari açığın düşük kalmasını çok anlamlı kılmaktadır. Diğer taraftan FED'in faiz artırımını dış finansmana erişim konusunda zorlayacaktır.

Oysa, Türkiye'de 2002'lerden itibaren yapısal reformlara önem verilmiş, özelleştirme süreci hızlandırılmış, kamu maliyesinde önemli bir düzen getirilmiştir. Mali piyasalardan başlamak üzere, tarım, sosyal güvenlik, enerji ve iletişim gibi sektörlerde önemli reformlar kaydedilmiştir.

2015 Türkiye için dış risklerin yanında iç risklerin de gündemde olduğu bir yıl olmuştur. Bu yıl yine iç talep, beklentilerin üzerinde bir performans gösterdi ve büyüme verileri yüksek geldi. İhracat dış gelişmeler nedeniyle dolar bazında gerilese de miktar olarak artış sürmüştür. Artan döviz kuru nedeniyle GSYİH'da önemli bir gerileme olmuş, kişi başı gelir de yine düşmüştür.

2016 bölgedeki istikrarsızlıklar nedeniyle, 2015'den farklı bir yıl olmayacağı söylenebilir.

Ekonomik Büyüme

Dünyanın 18., Avrupa'nın 7. Büyük ekonomisi olan Türkiye G-20'nin de faal bir üyesidir. Küresel mali kriz nedeniyle bir çok ülke ekonomisinin daralma gösterdiği bir dönemde Türk ekonomisi 2008-2009 yıllarındaki küçülmenin ardından 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla %9,2 ve 8,5 oranında büyümüştür.

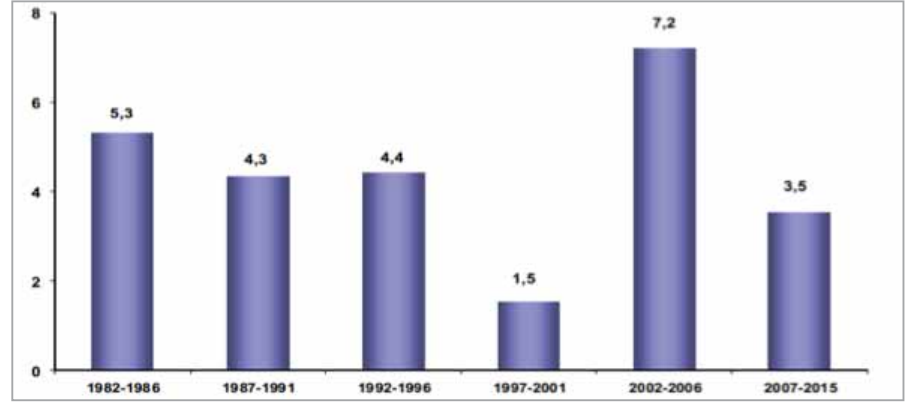
Türkiye'de GSYİH büyüme oranını sabit fiyatlar ile, 1995-2002 döneminde %2,9, 2002-2011 döneminde yıllık ortalama %5,2 olarak gerçekleştirmiştir. 2003-2014 dönemi dikkate alındığında yıllık ortalama oran %4,7 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında GSYİH büyüme oranı %4,5'dir.

Orta Vadeli Programa göre ise 2016 yılında ekonomik büyümenin %4,5, 2017 ve 2018 yıllarında %5 oranında büyüme hızının yakalaması beklenmektedir.

Türkiye'nin 2015 yılı 3.çeyrekte büyüme oranını diğer ülkelerle mukayese ettiğimizde ülke kıyaslamaları şöyledir:

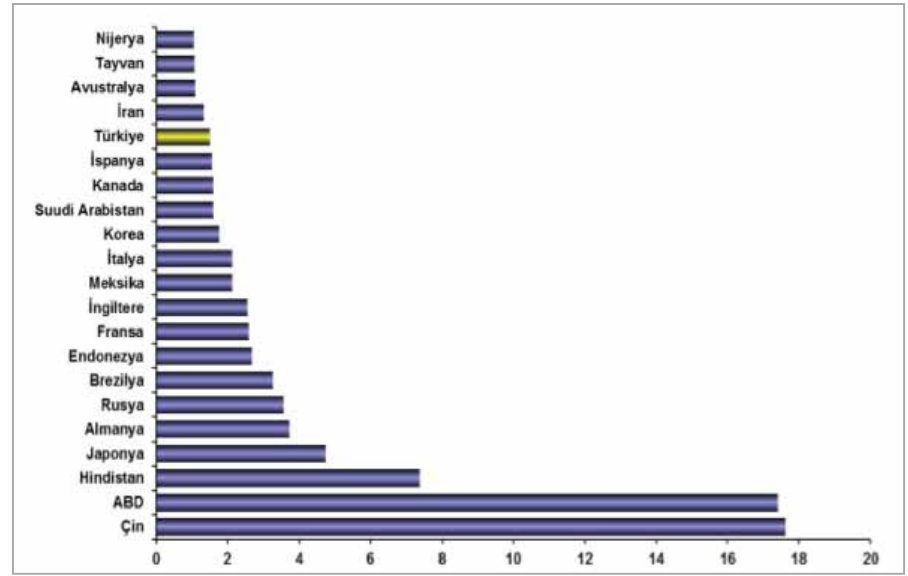
Türkiye, AB ülkeleri içinde Malta ve Çek Cumhuriyetinden sonra en

Şekil 9. GSYH Büyüme Oranı – Dönem Ortalaması %

Kaynak: TÜİK, Hazine Müsteşarlığı

Şekil 10. Satılma Gücü Paritesine Göre Ülkelerin Büyüklük Sıralaması. 2015

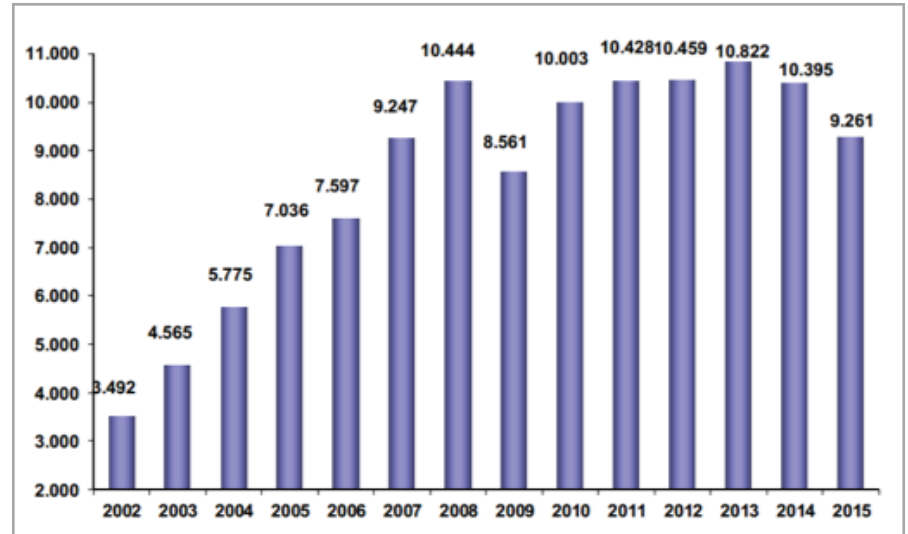

Kaynak: IMF

Ülkeler	Hindistan	Çin	Türkiye	Polonya	İspanya	İngiltere	Almanya	Euro Bölgesi
Büyüme%	7,4	6,5	4,0	3,7	3,4	2,3	1,7	1,8

Kaynak: IMF

Şekil 11. Kişi Başı GSYH ABD Dolar

Kaynak: TÜİK

hızlı büyüyen ülkedir. 2015 yılında dolardaki aşırı değerlenme sonucu büyümeye rağmen kişi başı gelirdede düşme ortaya çıkmıştır. Satın alma gücü paritesine göre, 2016 yılında kişi başı gelirin 21.240 ABD doları, 2017 ve 2018 yıllarında 22.460 ve 23.829 ABD doları olacağı öngörülmektedir.

Büyümede Sektörel Performans

2015 yılı büyüme performansına en büyük katkıyı tarım sektörü yapmıştır. Tarım sektörü %11,1 oranında büyümüştür. 2014'ün sonunda küçülen inşaat sektörü, 2015 yılında toparlanmıştır. İmalat sanayi ikinci çeyrekte hızlı büyürken, üçüncü çeyrekte büyüme yavaşlamıştır. GSYH'nın yaklaşık %60'ını oluşturan hizmetler sektörü ise, büyümenin lokomotifi olmuştur.

Büyümenin Kaynakları

2014 yılı net ihracatla, 2015 yılı ise özel tüketim/iç taleple büyüdüğümüz yıl oldu. 2014 yılında net ihracat büyümeye önemli oranda katkı sağlarken, 2015 yılında, bölgesel risklerin ve Ortadoğuda hüküm süren kargaşa ortamı ihracat katkısını zayıflatmıştır.

Yatırımlar

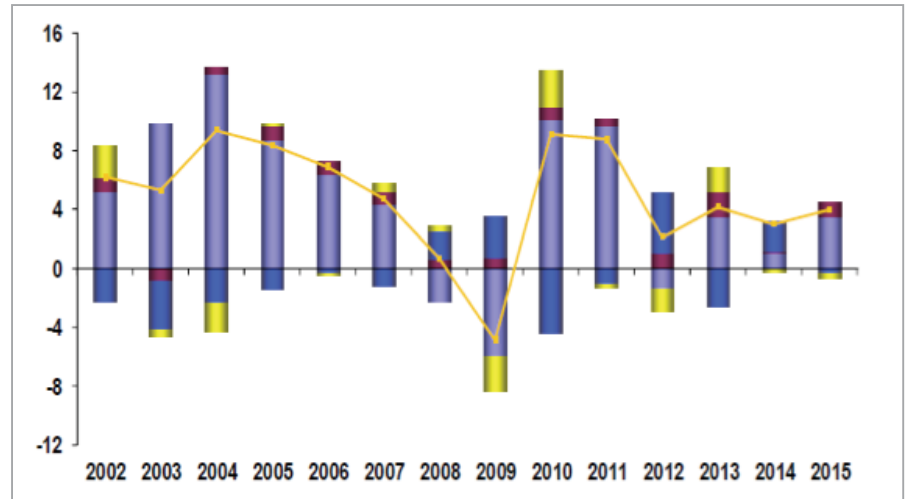
Ülkemiz ekonomisinin sağlıklı ve sürdürülebilir büyümesi için özel sektör yatırımlarının büyümesi gerekiyor. Şekil 10 incelendiğinde finansal kriz sonrası 2009 daki sert düşüşten sonra 2010-2011 yıllarında büyük bir sıçrama yapmıştır. Ancak, 2011 yılından bu yana yatırımlarda hiçbir gelişme kaydedilmemektedir. Bu durağanlık, küresel konjonktür, bölgedeki sorunlar,

Tablo 9. Büyümede Sektörel Performans

Sektörler	Büyüme %
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	11,8
Su temini, kanalizasyon	10,2
Finans ve sigorta faaliyetleri	10,0
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	8,9
Eğitim	4,9
Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri	4,9
İdari ve destek hizmeti faaliyetleri	4,8
Kültür, sanat, eğlence ve spor	4,1
Bilgi ve iletişim	3,5
Gayrimenkul faaliyetleri	3,3
İmalat sanayi	2,5
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,5
Kamu yönetimi ve savunma, sosyal güvenlik	2,3
Ulaştırma ve depolama	2,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	1,6
Toptan ve perakende ticaret	1,3
İnşaat	0,4
Diğer hizmet faaliyetleri	-0,1
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri	-2,6
Madencilik ve taşocakçılığı	-5,1

büyümede görülen yavaşlama ile su üretim ve dağıtım alanlarında

Şekil 12. GSMH Büyümesine Katkıları%

Kaynak: TÜİK

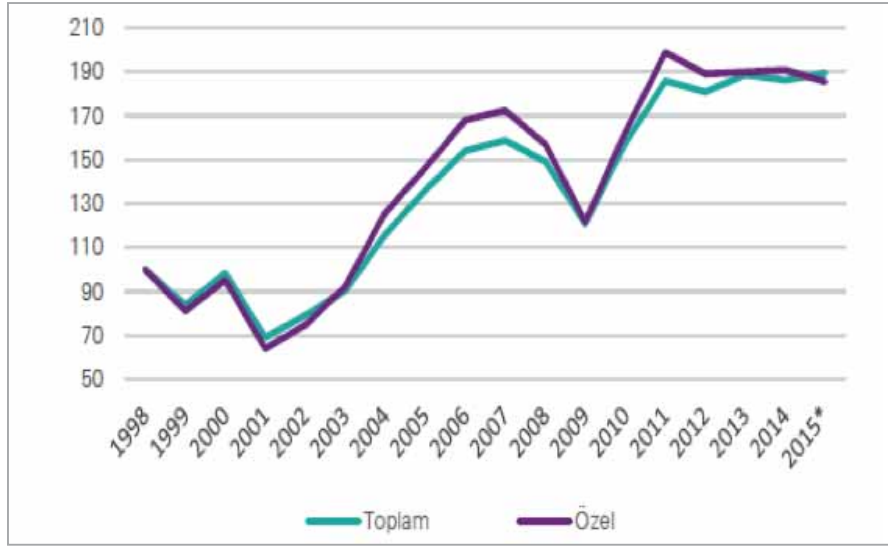
açıklansa da yatırımlar büyümeden güvenli bir büyümeden söz etmek imkansız gibi görünmektedir. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının büyümeye katkısı 1993-2002 döneminde %0,6 iken 2003-2015 döneminde %1,5 olmuştur.

Ülkemizde yabancı yatırımların %36'sı İmalat sanayiinde, %48'i hizmetler, %14'ü ise elektrik, gaz,

yapılmaktadır. Yatırım yapanlar içinde son üç yıldır ülke kombinasyonu değişmiştir. 2013'de yabancı yatırımların %20'si Almanlara ait iken 2015'de %22'si İspanyollara aittir.

2014 yılında net doğrudan yabancı girişi 10.340 milyar dolar iken 2015'in ilk 10 ayında Türkiye'ye doğrudan yabancı sermaye

Şekil 13. Yatırımların Büyüme Oranı (1988=100)

yatırım girişi paritedeki düşü-şe rağmen %30 oranında artış gösterdi ve 13.424 milyar dolara ulaştı. Artışın sebebi ise İspanya kaynaklı finans sektörüne girişin etkisidir. Türkiye'den yurtdışına giden yatırımlar ise, 2014 yılında 4,7 milyar dolar iken, 2015 yılında %8 oranında azalış gösterdi. Toplam 4,3 milyar dolarlık yatırım çıkışının 1,2 milyar doları Hollanda'ya, 1,1 milyar doları ise ABD'ye gerçekleşti.

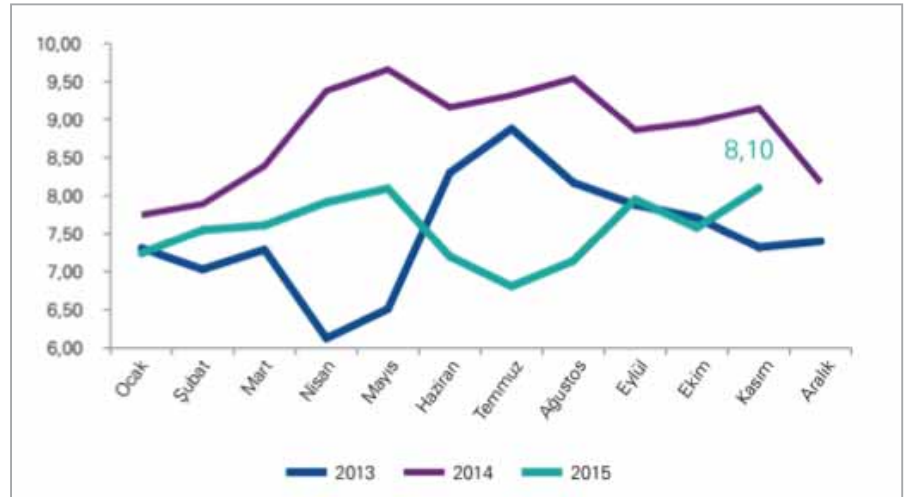
2015 sonu itibariyle Türkiye'nin aldığı doğrudan yabancı yatırımların toplamı 175 milyar doları aşarken, yaptığı yabancı yatırımların toplamı ise 35 milyar doları aşmıştır.

Enflasyon

2013 yılında düşük seviyelerde seyreden enflasyon oranı 2014'de yaşanan kuraklığın etkisiyle tarım ve gıda fiyatlarında görülen fiyat artışları nedeniyle yüksek seyretti. 2014'ün son aylarında petrol fiyatlarında görülen düşüşle birlikte enflasyon da gerileme trendine girmiştir. Ancak bu defa kurdaki artış sebebiyle düşüş beklenenden daha az olmuştur. 2015 yılında gıda fi-

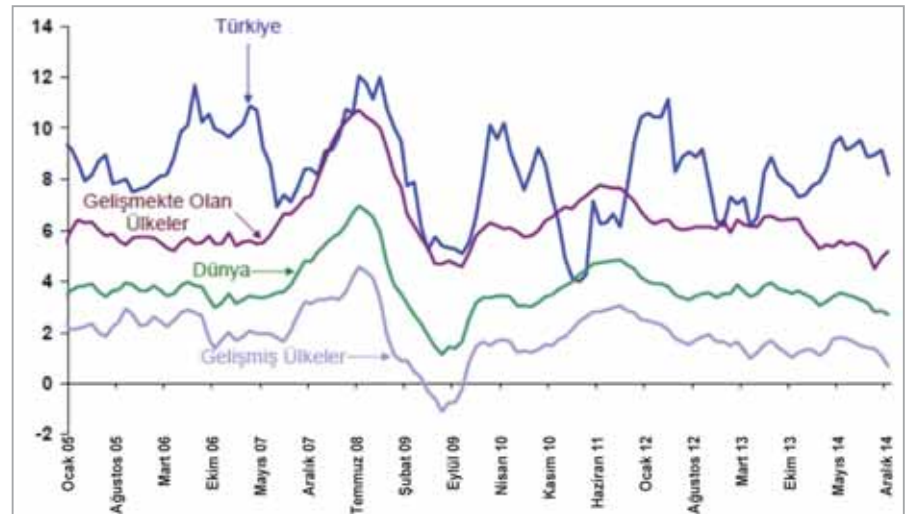
yatırlarındaki düşük seyir enflasyonu da düşük seyretmesini sağlamıştır. 2015 yılı Aralık sonu %8,8 olarak gerçekleşmiştir. (Şekil 14)

Şekil 14. Enflasyonun (TÜFE) Seyri 2013-2015

Kaynak: TÜİK

Şekil 15. Ekonomik Bölgelere Göre ve Türkiye'nin Enflasyon Eğrisi

Kaynak: IMF, TÜİK

Kalkınma Bakanlığı OVP'da belirtildiği üzere;

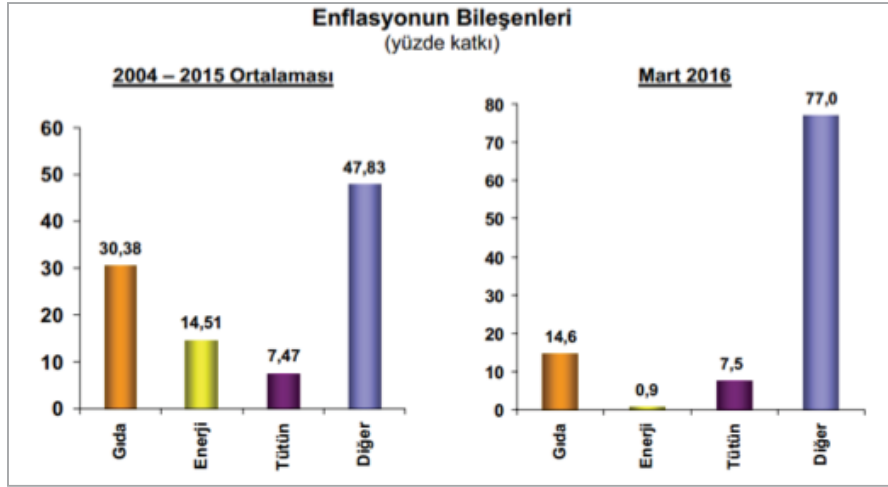
2016'da enflasyon oranı %7,5
2017'de %6,0
2018'de ise %5,0
öngörülmektedir.

IMF'nin Türkiye için 2016 yıl sonu enflasyon beklentisi % 9,8, 2017 beklentisi %8,8'dir. (Şekil 15-16)

İşgücü Piyasası

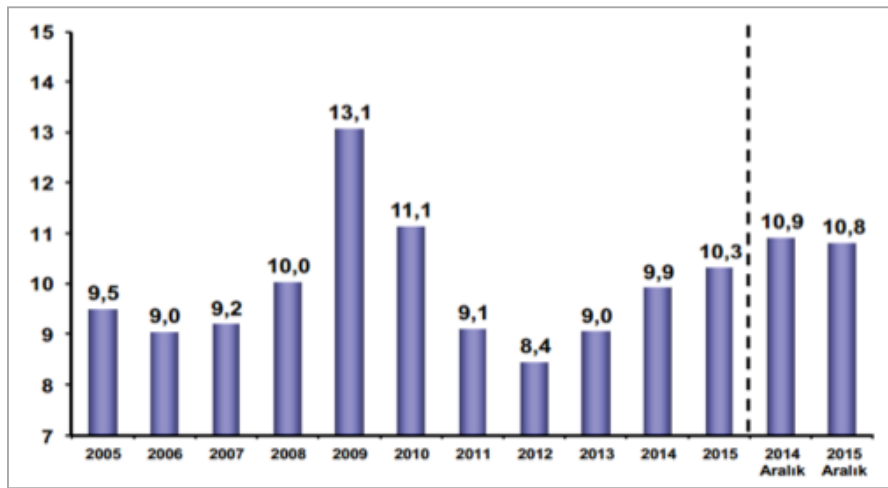
İşgücüne katılım oranı 2015 yılında ortalama % 51,3 olarak gerçekleşirken, erkeklerin işgücüne katılım oranındaki artış çok küçük orandadır. Kadınların

Şekil 16. Enflasyonun Bileşenleri

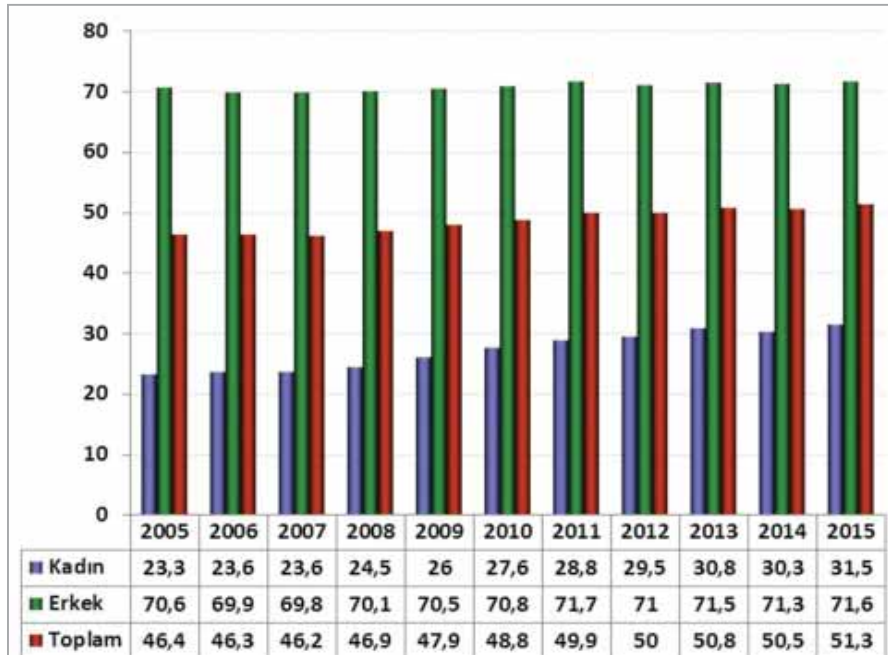
Kaynak: TÜİK

Şekil 17. İssizlik Oranı

Kaynak: TÜİK

Şekil 18. İşgücüne Katılım Oranı

Kaynak: TÜİK

işgücüne katılım oranı her yıl bir puan artmaktadır. TÜİK'in verilerine göre 2015 yılında işsizlik

oranı 0,1 puan düşmüştür. Bu yıl içinde 987 bin yeni istihdam açılmıştır. Yeni istihdamın 700 bini

hizmetler sektöründedir. Kayıt dışı istihdam oranı da tarım ve tarım dışı sektörlerde ilk kez %20'lere inmiştir. (Şekil 17-18)

Dış Ticaret

Tüm dünya dış ticaretindeki gerileme gibi Türkiye'nin dış ticaretinde de gerileme görülmektedir. 2015 yılı 2014'e göre 14 milyar dolar gerileme ile kapanmıştır. İthalatımızdaki gerileme ise 34 milyar dolar gerileme ile 207 milyar dolar seviyesine inecektir. 2014 ve 2015 yıllarındaki dış ticaret açığındaki gerileme ile birlikte ihracatın ithalatın karşılama oranı da artarak %69'a ulaşmıştır. (Şekil 19) (Tablo 10)

2015 yılında AB'ne olan ihracatımız Euro bazında %10 civarında artış göstermesine karşılık, parite etkisi nedeniyle dolar bazında ihracatımız gerilemiştir. 2015 yılında; ihracatta hemen hemen tüm fasıllarda düşüş yaşanırken en çok ihraç edilen altın hariç sadece meyve ihracatında artış görülmüştür. Elektrikli makine ve cihazların ihracatında ise bir önceki yıla göre %14 oranında gerileme yaşanmıştır. Ülkemizden en çok ihraç edilen motorlu kara taşıtları ihracatında bile %3 oranında düşme görülmüştür. Makine ihracatındaki gerileme %8,6 iken, örme giyim eşyası ihracatında düşüş %6 oranında olmuştur. İhracatımızı ülke grupları itibariyle incelediğimizde, Almanya'ya yapılan ihracatın %11, İtalya'ya ihracatın %3, Fransa'ya ise %9 oranında düştüğü görülmektedir. Irak'a olan ihracatımız %22 dolayında düşerken, petrol fiyatlarının düşmesinden olum-

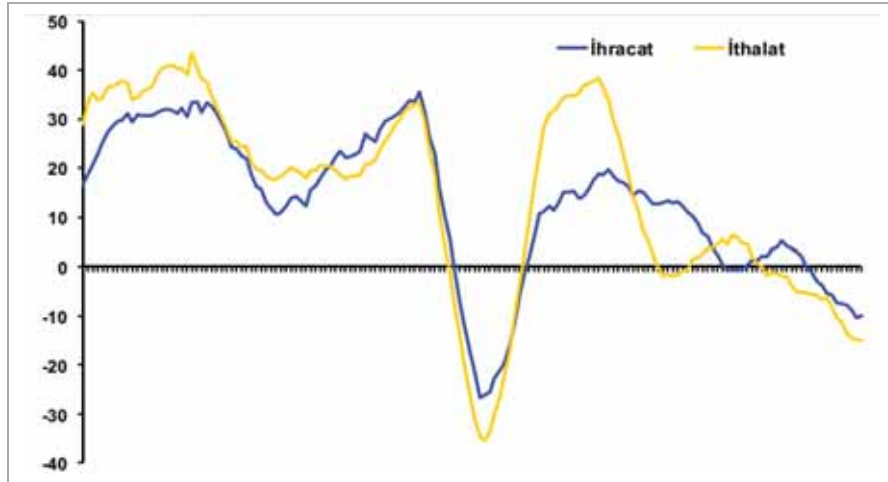
Tablo 10. Mal Dış Ticareti (Milyar ABD doları)

Yıllar	İhracat	İthalat
2002	36,1	51,6
2003	47,3	69,3
2004	63,2	97,5
2005	73,5	116,8
2006	85,5	139,6
2007	107,3	170,1
2008	132,0	202,0
2009	102,1	140,9
2010	113,9	185,5
2011	134,9	240,8
2012	152,5	236,5
2013	151,8	251,7
2014	157,6	242,2
2015	143,9	207,2
2016*	141,3	202,6

*Şubat ayı itibarıyla yıllıklandırılmış. / Kaynak: TÜİK

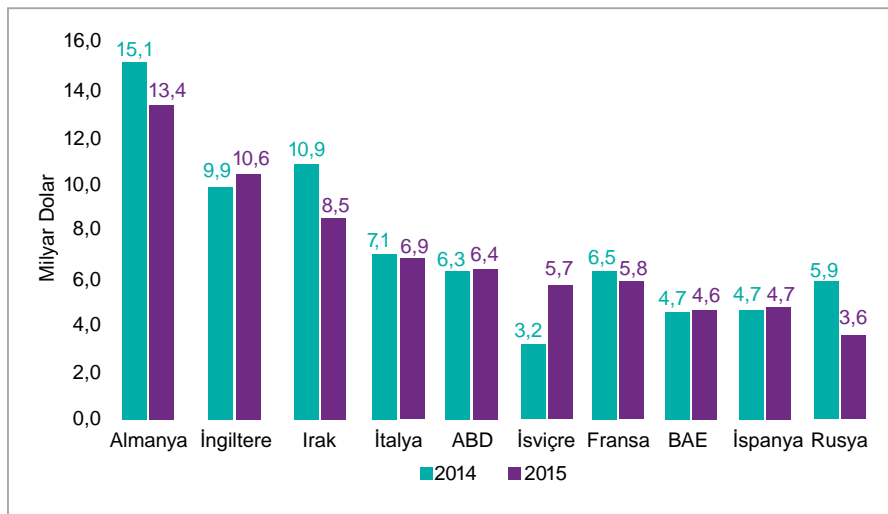
Şekil 19. İhracat ve İthalat Oranları 2003-2015

Bir önceki yılın aynı ayına göre yıllıklandırılmış yüzde değişim

Kaynak: TÜİK

Şekil 20. İhracatımızda Yer Alan İlk 10 Ülkenin 2014-2015 Seyri

Kaynak: TÜİK

suz etkilenen ve yılın son çeyreğinde de ortaya çıkan siyasi kriz nedeniyle Rusya'ya olan ihracatımız da %39 oranında daralmıştır.

İhracatımızda önemli yeri olan on ülke içinde sadece İngiltere ABD ve İsviçre'ye olan ihracatımızda bu ülkelere olan altın ihracatımız nedeniyle artış görülmüştür. (Şekil 20) (Tablo 11)

2015 yılında ithalatımızda da ciddi düşüşler yaşanmıştır. Almanya'dan yapılan ithalat %4,8, İtalya'dan yapılan ithalat ise %11,7 oranında azalmıştır. Rusya'dan yapılan ithalatın büyük çoğunluğunu petrol ve doğalgaz oluşturmaktadır. Petrol fiyatlarındaki gerilemeye paralel olarak ithalatımızda %19,5 oranında gerilemiştir. En fazla ithalat yaptığımız beş ülke; Çin, Almanya, Rusya, İtalya ve ABD'den yapılan ithalat 2014 yılına göre %9,3 oranında gerilemiştir. Toplam ithalattaki gerileme ise, %14,5'dir.

2005-2014 yılları arasındaki ihracat performansımızı incelediğimizde, Türkiye'nin yıllık ortalama ihracat artışının Asya Ülkeleri hariç dünya toplam ihracatının ve ekonomik bölgelerin performansından çok daha yukarılarda olduğu görülmektedir. (Şekil 21)

Hizmet Dış Ticaretinde Gelişmeler

2014 yılında Türkiye'nin hizmet ihracatı %8,1 artışla 50,4 milyar dolar, hizmet ithalatı ise, %6,1 artışla 25,2 milyar dolara ulaşmıştır. 2015 yılında ise hizmet ihracatımızın %7 azaldığı, ithalatın ise %9,5 oranında azaldığı görül-

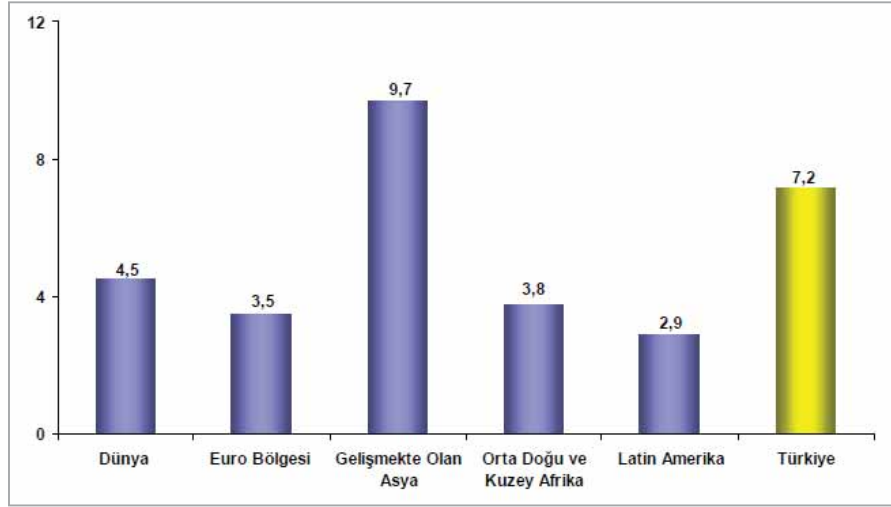
Tablo 11. Mal Ticareti Hedefleri

Milyar Dolar	2016*	2017*	2018*	2023**
İhracat	150,0	170,0	193,5	500,0
İthalat	216,3	239,6	265,6	625,0
D.T.Hacmi	366,3	409,6	459,1	1125,0
D.T.Dengesi	-66,3	-69,6	-72,1	-125,0
İhracat / İthalat %	69,3	71,0	72,9	80,0

Kaynak: *Orta Vadeli Program, Kalkınma Bakanlığı 2016-2018

**2023 İhracat Stratejisi

Şekil 21. İhracat Performansı

Kaynak: IMF, TÜİK

Tablo 12. Küresel Hizmet İhracat ve İthalatındaki Payımız

Yıllar	Küresel Hizmet İhr. Pay	Küresel Hizmet İth. Pay
2008	0,91	0,46
2009	0,97	0,47
2010	0,90	0,50
2011	0,90	0,48
2012	0,93	0,46
2013	0,95	0,51
2014	1,03	0,49

Kaynak: TÜİK

mektedir. Türkiye hizmet ihracatında dünyanın 17. Büyük ekonomisidir. Ülkemiz yabancı turist sayısında Avrupa'nın 4., dünyanın ise 6. Büyük destinasyondur. Hizmet ihracatımızın %90, ithalatımızın ise %60'ı turizm ve taşımacılıktan oluşmaktadır. Turizm gelirlerimizdeki azalmada Rusya ve Ukrayna'daki ekonomik kriz ile paritedeki gerileme etkili olmuştur. Taşımacılık giderlerimizin düşmesinde ise, petrol fiyatlarının

daki gerileme neden olmuştur. (Tablo 12)

Cari Açık

2015 yılında cari açığa belirgin bir iyileşme gerçekleşmiştir. 33,8 milyar dolar olan cari açık %25 dolayında gerileyerek 25 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari açığı iyileşmenin ana nedeni, ithalatın ihracattan daha fazla gerilemiş olmasıdır.

Ekonomik Güven Endeksi ve Uluslararası Endeksler

Ekonomik Güven Endeksi

Tüketici ve üreticilerin genel ekonomik duruma ilişkin değerlendirmesi, beklenti ve eğilimlerini özetleyen Ekonomik Güven Endeksi 2015 yılı Eylül ayında yüzde 16,7 oranında düşerek, ilk kez uygulandığı 2012 yılı Ocak ayından bu yana tarihinin en düşük düzeyine indi.

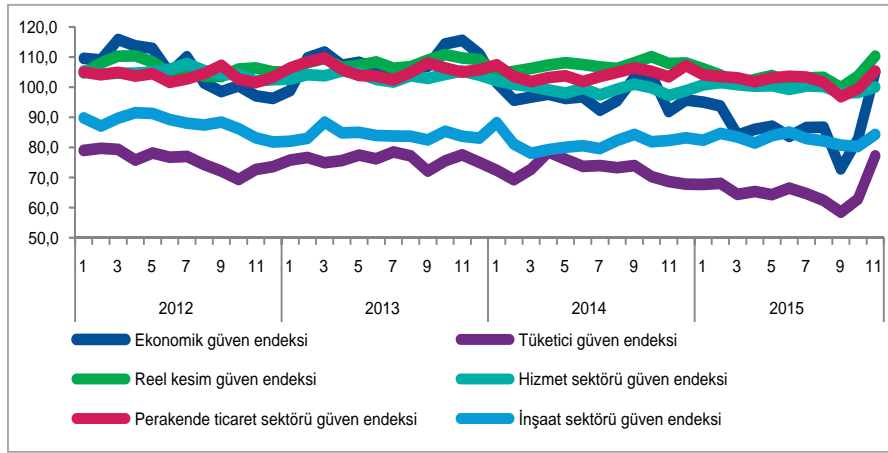
İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, Ekonomik Güven Endeksi 2015 yılı Ağustos ayındaki 85,14 değerinden 2015 yılı Eylül ayında 70,89 değerine düştü. Ekonomik Güven Endeksindeki düşüş, endeksi oluşturan tüm güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı. (Şekil 22)

Ekonomik Güven Endeksi, 2012 yılı Ocak ayında hesaplanmaya başlandığında ilk olarak 109,6 değerini aldı. Ekonomik Güven Endeksinin 100'den büyük olması genel ekonomik duruma ilişkin iyimserliği, 100'den küçük olması ise genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliği gösteriyor.

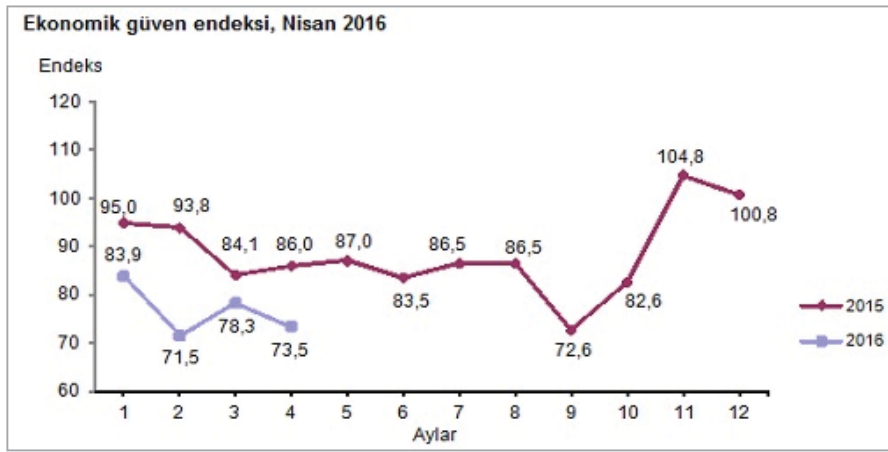
Ekonomik Güven Endeksi 2016 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %6,1 oranında azalarak 78,27 değerinden 73,46 değerine düştü. Ekonomik güven endeksindeki düşüş, perakende ticaret ve hizmet sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı.

Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi %5,9 oranında azalarak 103,95 oldu. Hizmet Sektörü Güven Endeksi Nisan ayında bir önceki aya göre %3,8 oranında

Şekil 22. Ekonomik Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

azalarak 93,50 değerinden 89,93 değerine düştü. İnşaat Sektörü Güven Endeksi ise %0,1 oranında artarak 81,54 oldu. Reel Kesim Güven Endeksi %1,5 oranında artarak, 104,10 değerinden 105,70 değerine yükseldi. Tüketici Güven Endeksi bir önceki aya göre %2,2 oranında artarak Nisan ayında 68,46 değerine yükseldi.

Yeni İş Yapma Kolaylığı

Dünya Bankası'nın Yeni İş Yapma Kolaylığı raporunda, 2014 yılında 51. sırada yer alan Türkiye sert rekabetin bir göstergesi olarak 2015 yılında 55. sıraya geriledi.

Rapora göre; iş yapma kolaylığı küresel sıralamasının en tepesinde 87,34 puan ile Singapur yer alıyor. Sağladıkları en işletme dostu düzenleyici ortamlar sayesinde ilk on ekonomi arasına giren diğer ülkeler Yeni Zelanda, Honk

Kong, Çin, Danimarka, G. Kore, Norveç, ABD, İngiltere, Finlandiya ve Avustralya'dır.

Şirket kurma, işletme, sınır ötesi ticaret yapma, vergi ödeme, iflas prosedürleri gibi ekonomideki işletmelerin yaşam döngüleri boyunca geçerli olan düzenlemeleri analiz eden çalışma 189 ülkeyi kapsamaktadır.

Küresel Rekabet Edebilirlik

Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayınlanan "Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksi 2015-2016 Raporu" rekabet gücü sıralamasında dikkate alınan 140 ülke arasında ilk sırada 5,76 puan ile İsviçre gelmektedir. İlk on ülke içinde sırasıyla; Singapur, ABD, Almanya, Hollanda, Japonya, Hong Kong, Finlandiya, İsveç ve İngiltere yer almaktadır.

ABD, iki yıldır yerini korumasına karşın makro ekonomik kırılmalıklarının devam etmesi sebebiyle puanının 5,54 den 5,61'e yükseldiği görülmektedir.

Raporda, Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksi sıralamasında, büyük ölçekli gelişmekte olan ülkeler arasında Çin iki yıldır yerini korurken 28. Sırada yer almaktadır. BRICS ülkeleri içinde Güney Afrika 49., Rusya 45., Hindistan 55., Brezilya ise 75. Sırada yer alıyor.

Türkiye, 2012-2013 Küresel Rekabet Edebilirlik Endeksi Raporu'nda sıralamada 60.sırada iken, 2013-2014 raporunda 16 basamak birden yükselerek 44. sırada yer almıştır. 2014-2015 raporunda ise 45. sıradadır. Ancak 2015-2016 raporunda Türkiye, 140 ülke içinde altı basamak geri giderek 51. sırada yer almıştır. Bu gerilemenin sebebi olarak makro ekonomik ortamın bozulmasının rol oynadığı tespit edilmiştir.

Küresel Rekabet Edebilirlik raporunda ilk on sırayı alan ülkelerin aynı zamanda inovasyonu ve teknolojik gelişmeyi destekleyen ülkeler oldukları gözlemlenmektedir.

Küresel İnovasyon Endeksi

2014 yılında 54. sırada kendine yer bulan Türkiye, 2015 yılında 58.sırada yer alabildi. 141 ülkenin çok boyutlu olarak uzun dönemli büyümelerinin, üretim faaliyetlerinin teşvikinin ve iş yönünden gelişmelerinin incelendiği raporda, dünyanın en inovatif ülkeleri sıralamasının ilk 5'inde İsviçre, İngiltere, İsveç, Hollanda ve ABD yer almaktadır. İlk 25 ülke sıralamasında ülkeler arasında büyük değişiklikler olmamaktadır. İlk beş ülkeyi takip eden orta gelir grubunun üstünde Çin, Malezya, Macaristan, orta gelir grubunun

altında Moldova, Vietnam ve Ermenistan ile düşük gelir gruplarında Kenya, Mozambik ve Uganda da yer alıyor.

Bilimsel patent, yayın ve üniversite kalitelerinin incelendiği göstergelerde ilk üç sırayı ABD, İngiltere ve Japonya alırken, inovasyon endekslerini geçen yıllara göre en çok artıran ülkeler sırasıyla Tacikistan, Sri Lanka, Vietnam, Karadağ ve Filipinler'dir.

Yatırım Yapılabilir Ülke...

Dünyada etkin olarak faaliyet gösteren üç büyük kredi derecelendirme şirketinin verdikleri kredi notları piyasaların şekillenmesinde önemli rol oynuyor. Faiz düzeyinden dövizin seyrine kadar bir çok makro göstergenin analiz edildiği derecelendirme sistemi, uluslararası yatırımcılar açısından önemli. Ülkelerin bu kredi notlarına bakarak yatırım yapıyorlar.

Türkiye'nin ülke notu konusunda gerek özel sektör, gerekse de kamu tarafında "Türkiye'nin notunun artırılması gerektiği konusunda" bir görüş birliği oluşmuş gibi görünüyor. Birincisi, ekonomik ve politik gelişmeler anlamında (alınacak çok yol olmakla birlikte) mevcut notların Türkiye'nin performansını yansıtmadığına inanılıyor. Kimse ülke notumuzun A seviyesine çıkması gerektiğini söylemese de; çoğu, alt-orta sınıfta bir not hakkedildiğini düşünüyor. İkincisi ise ekonomik, sosyal ya da siyasi olarak durumu Türkiye'den daha iyi olmayan birçok ülkenin Türkiye'den daha yüksek notlara sahip olması.

Türkiye'nin kredi notunda Moody's ya da S&P tarafından yapılacak bir iyileştirme, ülkenin daha fazla yatırım çekebilmesi açısından bir eşik olarak kabul ediliyor. Zira, herhangi bir ülkenin üç

büyük şirketten ikisi tarafından yatırım yapılabilir kategorisinde notlanması, yatırım girişlerini tetiklemesi açısından yeterli görülüyor. 2015 ve 2016 yılında yapılan notlamalara baktığımızda görünen tablo şöyle:

Standart&Poor's 2015 yılında Türkiye'nin kredi notunu BB+ olarak belirlemişti. Bu kredi notu belirsizliklere işaret ederken, 2016 yılında BB+ değiştirmede ancak negatiften durağan'a yükseltti.

Fitch; 2015 yılında BBB- olarak verdiği kredi notunu 2016'da tekrar teyit etti. Bu durum, "yatırım yapılabilir seviyeyi" ifade ediyor.

Moody's de 2015 de Baa3 olarak verdiği kredi notunu bu yıl da teyit etti ve "yatırım yapılabilir" olarak belirtti.

2016 Yılı'nın İlk Aylarında Dünya ve Türkiye Ekonomilerindeki Gelişmeler...

Dünya'da;

OECD dünya ekonomisinin 2016 yılında 2015'den daha yavaş büyüyeceğini ve son beş yılın en zayıf performansını kaydedeceğini tahmin etmekte ve %3 düzeyine indirmektedir. ABD ekonomisindeki büyüme hızının beklentileri aşması enflasyon beklentilerini iyileştirirken, FED'in faiz artıma ihtimalini de artırmıştır. Ancak, Şubat ayında FED'in faiz artırımlarını öteleyebileceğine yönelik beklentiler öne çıkınca, ABD doları bu dönemde diğer gelişmiş ülke para birimleri karşısında değer kaybetmeye başlamıştır. EUR/USD paritesi yükselirken, Japon Yeni ABD doları karşısında bir yılı aşkın süredir en yüksek seviyesini test etmiştir.

Euro alanındaki tüketici fiyatlarının yılın ilk çeyreğinde yatay seyretmesi, tahvil alım programını da artırması beklenmektedir. İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılması ihtimali gündemde öne çıkan konudur. 2016'nın ilk aylarında petrol üretiminin dondurulacağı haberleri fiyatlarda bir miktar toparlanmayı sağlamıştır.

Türkiye'de;

2015 yılında %4 büyüyen Türkiye ekonomisinin OVP öngörüsüne göre %4,5 oranında büyümesi beklenmektedir. Dış ticaret açığında görülen düşüş 2016'nın ilk aylarında da devam etmektedir. Mart ayında ihracat hacmi %2,3 genişleyerek 12,8 milyar ABD dolarına ulaşmış, ithalat da %5,2 oranında gerilemeyle 17,8 milyar ABD doları olmuştur. En fazla ihracatı gerçekleştirilen kalem ise motorlu kara taşıtları olmuştur. 2016 yılında AB ülkelerine yapılan ihracatta yıllık bazda %18 oranında artış olurken bu ülkeler ihracatımızda %49 pay almışlardır. Diğer taraftan jeopolitik sorunların devam ettiği Ortadoğu pazarlarına olan ihracat düşmeye devam etmektedir. 2015 yılı Kasım ayında başlayan Rusya gerginliği devam etmekte ve bu ülkeye yapılan ihracatımızda %60 daralmayı da beraberinde getirmiştir.

2016'nın ilk aylarındaki mevsimsel faktörler enflasyon üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturmuştur. Enerji faturasındaki iyileşme de geçen yılın aynı dönemine göre %40 oranında gerileme sağlamıştır. 2016'nın ilk aylarında tüketim ithalatındaki düşüş yavaşlamıştır.

2016 yılında yapısal reformların sağlıklı bir şekilde uygulanması ile orta vadeli büyümenin sağlanabileceği dikkate alınmalıdır.